

Työväen Sivistysliitto

TAITAVANA TYÖELÄMÄÄN!

**Osallisuuden ja
työelämän perustaidot
-hankkeen
vaikuttavuusraportti**

Työväen Sivistysliitto
Outi Haapakangas, Leeamaria Välitalo
2026

Taitavana työelämään!

TAITAVANA TYÖELÄMÄÄN!

Osallisuuden ja työelämän perustaidot -hankkeen vaikuttavuusraportti

KIRJOITTAJAT:

Outi Haapakangas, Leeamaria Välitalo

TAITTO:

Jani Käsmä

KUSTANTAJA:

Työväen Sivistysliitto TSL ry

Hankkeen rahoitti opetus- ja kulttuuriministeriö.

SAATAVILLA:

tsl.fi

JULKAISTU:

2026

Sisällysluettelo

Osallisuuden ja työelämän perustaidot: Taitavana työelämään -koulutushanke	4
Vaikuttavuusarvioinnin tiedonkeruu	5
Kurssipalautteet	6
Koulutusmoduulien osaamistavoitteiden mukainen osaamisen kehittyminen	8
Seurantakyselyt: osallistujien käsityksiä oppimisestaan ja tulevaisuudestaan	10
Seurantakyselyiden vertailu yksilötasolla	12
Osaamisen kehittyminen	16
Rohkeutta suomen kielen käyttämiseen	16
Itsensä haastamista uuteen	16
Rohkeutta ja polkuja jatkuvaan oppimiseen	17
Huomioita kurssien toteutusten pohjalta	18
Hankkeen vaikuttavuudesta	20
Lähteet	22

Osallisuuden ja työelämän perustaidot: Taitavana työelämään -koulutushanke

Osallisuuden ja työelämän perustaidot -hankkeen tavoitteena oli vahvistaa osallistujien osaamista, motivaatiota, oppimisvalmiuksia ja minäpystyvyyttä, jotta pääsy ammatilliseen koulutukseen ja työelämään helpottuu ja valmiudet jatkuvaan oppimiseen vahvistuvat. Näiden taitojen vahvistamista toteutettiin hankkeessa Taitavana työelämään -koulutusmoduuleissa, joissa keskityttiin opiskelussa, työnhaussa ja työelämässä tarvittavien perustaitojen vahvistamiseen. Koulutusmoduuleita järjestettiin etä- ja lähiopetuksena, 1–3 kertaa kukin.

Taitavana työelämään -koulutusmoduulit:

- Oppimisvalmiudet
 - Oppimisvalmiudet ja opintojen tavoitteet (3, lähi- ja etäopetus)
- Perusdigitaidot
 - Perusdigitaidot selkosuomeksi (1, lähiopetus)
 - Laitteet ja yhteistyö (1, lähiopetus)
 - Tietoturva ja vastuullisuus (1, lähiopetus)
- Kirjoittamisen ja lukemisen perustaidot
 - Luetaan ja kirjoitetaan suomea, taso A1.3 (2, lähi- ja etäopetus)
 - Luetaan ja kirjoitetaan suomea, taso A2 (3, etäopetus)
 - Asiateksti tutuksi (2, etäopetus)
- Matemaattiset perustaidot
 - Matemaattiset perustaidot (1, lähiopetus)
- Työelämän perustaidot
 - Työelämän perustiedot (1, etäopetus)
 - Työnhaun perustaidot (3, lähi- ja etäopetus)
 - Työhaastattelu ja video työhakemuksena (3, lähi- ja etäopetus)

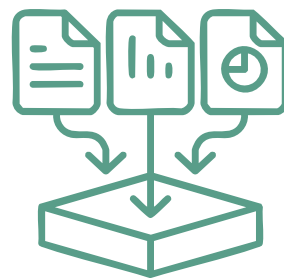
Suluissa on kyseisen koulutusmoduulin toteutuskertojen määrä ja opetustapa.

Koulutusmoduulien ohessa tarjottiin yksilö- ja ryhmäohjausta opiskelun ja jatkuvan oppimisen tueksi sekä jatkosuunnitelman tekemiseksi. Yksilöohjauksessa osallistuja keskusteli kahdestaan ohjaajan kanssa tilanteestaan, tavoitteistaan ja tarpeistaan. Osallistujan tavoitteista ja tarpeista riippuen ohjauskeskusteluissa keskityttiin esimerkiksi työnhakuun tai opintopolun rakentamiseen ja sopivien koulutusten etsimiseen yhdessä.

Hankkeen pääasiallinen kohderyhmä oli maahanmuuttaneet työttömät ja työvoimanulko-puolella olevat, mutta osallistuminen oli mahdollista myös työssäkäyville ja opiskelijoille. Taitavana työelämään -koulutusmoduuleihin ja ohjaukseen osallistui yhteensä 85 henkilöä.

Hankkeen toteutti Työväen Sivistysliitto TSL vuosina 2023–2025. Hankkeen rahoitti opetus- ja kulttuuriministeriö.

Vaikuttavuus- arvioinnin tiedonkeruu

Hankkeen aikana osaamisen vahvistumista seurattiin koulutusmoduulien osaamistavoitteiden mukaisilla osaamisen arvioinneilla. Seuranta- ja palautekyselyiden avulla seurattiin paitsi osaamisen vahvistumista myös motivaation, oppimisvalmiuksien ja minäpystyvyyden vahvistumista.

Tässä vaikuttavuusarvioinnissa on hyödynnetty seurantakyselyä, koulutusmoduulien päätteeksi kerättyjä kurssipalautteita, keskusteluja hankkeessa kouluttaneiden ja ohjanneiden kanssa sekä yksilöohjauksissa käytyjä keskusteluita.

Seurantakyselyllä kartoitettiin Taitavana työelämään -koulutusmoduuleihin osallistuneiden käsityksiä omasta oppimisestaan, oppimisvalmiuksistaan ja minäpystyvyydestään ensimmäisen koulutusmoduulinsa alussa sekä vähintään yhden koulutusmoduulin päätyttyä. Kyselyssä osallistujia pyydettiin arvioimaan numeerisesti oppimiseensa ja tulevaisuuteensa liittyviä väittämiä.

Vastaava seurantakysely lähetettiin vielä kaikille hankkeen osallistujille hankkeen päättyessä syksyllä 2025. Tässä kyselyssä oli mukana myös muutama avoin kysymys, jossa pyydettiin arvioimaan Taitavana työelämään -koulutusten vaikutusta jälkikäteen sekä kertomaan oppimisesta ja mahdollisesta työskentelystä koulutukseen osallistumisensa jälkeen. Samalla osallistujia pyydettiin myös ilmoittamaan, jos heitä voidaan haastatella Taitavana työelämään -koulutuksiin liittyen tätä vaikutusarviointia varten. Näitä haastatteluja toteutui kolme.

Tässä raportissa on lainauksia Taitavana työelämään -koulutusmoduulien osallistujien kurssipalautteiden avoimista vastauksista sekä hankkeen lopussa tehdyistä haastatteluista. Haastatteluvastauksia on hieman stilisoitu, jotta ne ovat helpommin luettavissa.

Vaikuttavuusraportin kirjoittajat toimivat kouluttajina hankkeen koulutusmoduuleissa.

” Seuranta- ja palautekyselyiden avulla seurattiin paitsi osaamisen vahvistumista myös motivaation, oppimisvalmiuksien ja minäpystyvyyden vahvistumista.”

Kurssi- palautteet

Taitavana työelämään -koulutusten osallistujapalautteet olivat erinomaisia. Anonyymissä palautekyselyssä koulutusten osallistujat arvioivat asteikolla 1–5 nimettömästi kurssin paikkaa, käsiteltyjä aiheita ja asioita, opetusta, materiaalia, ilmapiiriä, uusien asioiden oppimista ja sitä, voivatko käyttää kurssilla oppimaansa tulevaisuudessa opiskeluissaan tai työssään. Kaikkien kurssipalautteiden jokaisen kohdan keskiarvot olivat 4,4–4,6 ja kurssien kokonaisarvosanojen keskiarvo oli 4,6.

Palautteen sanallisissa arvioinneissa osallistujat kiittivät erityisesti hyödyllisiä opetussisältöjä, selkeitä materiaaleja, kannustavia kouluttajia ja tilaisuutta käyttää ja oppia suomea.

Opin paljon uusia tietoa, opiskelin miten suunnittelen paremmin.
(Oppimisvalmiudet ja opintojen tavoitteet -koulutusmoduulin palaute)

Tältä kurssilta opin paremmin käytännön elämään ja se on erittäin hyvä kurssi.
(Työelämän perustiedot-koulutusmoduulin palaute)

Pidin työskentelystä Howspace-sovelluksella. Pidin läksyistä ja ryhmätyöskentelystä. Luulen, että sain lisää itseluottamusta kykyihini.
(Työhaun perustaidot -koulutusmoduulien palaute)

Parasta tässä kurssissa oli se, että tunsin oloni hyväksi oppituntien aikana ja tunsin aina ymmärtäväni kaiken. Pidin myös siitä että tekstit, joiden kanssa työskentelimme, olivat aina ajan tasalla. Se antoi minulle mukavan yhteyden todellisuuteen!
(Asiateksti tutuksi -koulutusmoduulin palaute)

Saavutettavuus on erittäin tärkeää yleissivistävillä, ja erityisesti maahan muuttaneille suunnatuilla, kursseilla ja opiskelun maksuttomuus on sen kannalta tärkeää. Etänä toteutetut kurssit mahdollistivat osallistumisen ympäri Suomea.

Voitteko järjestää tällaisia verkkokursseja, jotta kaikki kaukana olevat voisivat hyötyä suomen kielen oppimisesta, koska uskon, että kiinnostusta tulee olemaan paljon.
(Luetaan ja kirjoitetaan suomea -koulutusmoduulin palaute)

Osallistujapalautteissa oli myös joitakin kehittämistoiveita. Suurin osa kehittämistoiveista liittyy koulutusmoduulien keston: osallistajat toivoivat pitempiä koulutuksia. Moduulien kestoja pidennettiin osallistujien toiveesta.

Kurssi on tosi hyvä. Sillä on enemmän harjoitusta, mikä on meille hyväksi. Luulen, että jos kurssin kesto olisi hieman pidempi, se olisi ollut parempi.
(Luetaan ja kirjoitetaan suomea -koulutusmoduulin palaute)

Konkreettinen kehittämis ehdotus tuleviin hankkeisiin on osallistujapalautteeseen kirjattu toive kurssin sisällön kytkemisestä käytännön työelämään ja rekrytointiin:

Haluan käytännönläheisen oppitunnin, esimerkiksi suoran tapaamisen kurssilla työntekijää työllistävän yrityksen johtajan kanssa ja sitten harjoitella työnhakua. Sitten hän antaa meille vastauksen siihen, miksi hän hyväksyy yhden pyynnön ja hylkää toisen.
(Työhaastattelu ja video työhakemuksena -koulutusmoduulin palaute)

Tältä kurssilta opin paremmin käytännön elämään ja se on erittäin hyvä kurssi."

Koulutusmoduulien osaamistavoitteiden mukainen osaamisen kehittyminen

Yksi hankkeen merkittävistä tavoitteista oli "Hankkeen toimenpiteiden piirissä olevien henkilöiden osaaminen vahvistuu ja kehittyy osaamistavoitteiden mukaisesti". Tavoite on toteutunut hyvin. Hankkeen aikana 58 osallistujaa suoritti yhteensä 108 koulutusmoduulia niin, että täytti kaikki moduulin osaamistavoitteet. Yksittäiset osallistujat suorittivat 1–6 koulutusmoduulia.

Lisäksi kahdessa koulutusmoduulissa testattiin Kansalliset perustaitojen osaamismerkkejä (Kapos) ja annettiin mahdollisuus suorittaa Tekstitaidot-osaamismerkki. Kymmenen osallistujaa suoritti tämän merkin.

Myös kurssipalautteissa toistui kautta linjan kokemus osaamisen vahvistumisen osalta. Osallistujat kokivat vahvistaneensa taitojaan kurssin sisältöasioissa (esimerkiksi digi-, työnhaku- ja opiskelutaidot).

Opin miten lukea artikkeli ja löytää sen pääsisältö.
Opin myös tunnistaa kuka kirjoitti ja milloin artikkeli oli julkaistu.
(Luetaan ja kirjoitetaan suomea -koulutusmoduulin palaute)

Käytin oppimiani uudistaessani perinteisen CV:ni. Sitten paransin saatekirjeen kieltä ja lisäsin siihen uutta kieltä. Opin puhumaan taidoistani."
(Yhdistetyn Työnperustaidot sekä Työhaastattelu ja videomuotoinen työhakemus -koulutusmoduulin palaute)

Videon tekeminen oli tärkeää; kun tein videota, muistin kouluttajan neuvot; esimerkiksi valon, silmälasien heijastuksen ja muiden neuvojen osalta."
(Haastateltava B Työhaastattelu ja video työhakemuksena -koulutusmoduulista)

” Nyt ymmärrän paremmin,
miten Suomessa systeemi toimii ja
jos haluan löytää työpaikan,
miten täytyy toimia."

Myös suomen kielen kehittyminen ja oman kehittymisen huomaaminen oli tärkeä anti kursseista ja nosti kyvykkyyden tunnetta.

Parasta kurssilla oli se, että sain tehdä paljon harjoituksia ja kouluttaja tarkisti ne. Hän korjasi virheet ja auttoi ymmärtämään, mikä oli väärin.
(Luetaan ja kirjoitetaan suomea -koulutusmoduulin palaute)

Paras asia kursilla oli hyvä, se on ystävällinen ilmapiiri. Minä opin paljon uusi sanoja ja harjoitelin puhumista.
(Luetaan ja kirjoitetaan suomea -koulutusmoduulin palaute)

Useassa Taitavana työelämään -koulutusmoduulissa käsiteltiin omien vahvuuksien ja osaamisen tunnistamista ja sanoittamista. Omien vahvuuksien miettiminen ja osaamisen sanoittaminen oli tärkeää paitsi työnhaun kannalta, myös voimaantumisen näkökulmasta.

Minun piti vastata kysymyksiin, joita en ollut aiemmin ajatellut. Esimerkiksi mitkä ovat vahvuuteni ja miten voin soveltaa taitojani työssä?
(Työnhaun perustaidot -koulutusmoduulin palaute)

Täällä opin perustelemaan työhakemusni paremmin. Tunsin, etten ollut yksin, koska työttömyys oli aiheuttanut minulle masennuksen. Löysin jonkun joka puhui minulle ja sai minut uskomaan mahdollisiin mahdollisuuksiini.
(Yhdistetyn Työnperustaidot sekä Työhaastattelu ja videomuotoinen työhakemus -koulutusmoduulin palaute)

Työnhaku on sekä tekniikkalaji että substanssilaji. Oma itsensä ja vahvuutensa täytyy tuntea ja pystyä pukemaan selkeäksi viestiksi, jotta siinä voi onnistua. Oman osaamisensa tunnistaminen auttaa myös kestämiään epäonnistumisia ja tuo sitkeyttä työnhakuun. Hankkeen koulutusmoduulit vastasivat tässä tarpeeseen, johon osallistujat eivät kokeneet saaneensa tukea aiemmista koulutuksista tai muusta neuvonnasta:

Ammattiopinnoissa piti kirjoittaa CV ja työhakemus. Olen käyttänyt niitä, mutta en ymmärtänyt silloin, miksi tehtiin miten piti tehdä. Olisin halunnut enemmän tietoa ja syvemmin.
- - Nyt ymmärrän paremmin, miten Suomessa systeemi toimii ja jos haluan löytää työpaikan, miten täytyy toimia. On enemmän tietoa ja varianttia.
(Haastateltava C)

TE-toimistosta ei saa neuvoja. Kurssilla sai oikeita ohjeita ja neuvoja, miten hakea työtä.
(Haastateltava B)

Seurantakyselyt: osallistujien käsityksiä oppimisestaan ja tulevaisuudestaan kehittyminen

Hankkeen seurantakyselyn tarkoitus oli selvittää, miten hankkeen toimenpiteisiin osallistuneiden käsitykset omasta oppimisestaan, taidoistaan ja tulevaisuususkostaan muuttuvat Taitavana työelämään -koulutusmoduulien aikana. Alkukyselyyn osallistujia pyydettiin vastaamaan ensimmäisen koulutusmoduulinsa alussa ja loppukyselyyn vähintään yhden koulutusmoduulin päätyttyä. Alkukyselyyn vastasi ensimmäisen koulutusmoduulinsa alussa 43 osallistujaa ja loppukyselyyn vähintään yhden koulutusmoduulin suoritettuaan 28 osallistujaa.

Alku- ja loppukyselyt olivat identtisiä ja niissä pyydettiin arvioimaan asteikolla 1–5 (1 = ei, 0% ja 5 = kyllä, 100%) seuraavia asioita:

- Opiskelen mielelläni.
- Osaan opiskella itsenäisesti / yksin kotona.
- Vaikka tehtävä on vaikea, yritän silti.
- Minun on helppo oppia uusia asioita.
- Kurssi(t) on minulle tärkeä.
- Uskon, että pääsen opiskelemaan, jos haluan.
- Uskon, että olen tulevaisuudessa töissä.

Hankkeen seurantakyselyn tarkoitus oli selvittää, miten hankkeen toimenpiteisiin osallistuneiden käsitykset omasta oppimisestaan, taidoistaan ja tulevaisuususkostaan muuttuvat Taitavana työelämään -koulutusmoduulien aikana."

TAULUKKO 1: Alku- ja loppukyselyjen vastausten keskiarvot sekä keskiarvojen erotus.

	Opiskelen mielelläni.	Osaan opiskella itsenäisesti/ yksin kotona.	Vaikka tehtävä on vaikea, yritän silti.	Minun on helppo oppia uusia asioita.	Kurssi(t) on minulle tärkeä.	Uskon, että pääsen opiskelemaan, jos haluan.	Uskon, että olen tulevaisuudessa töissä.	Keskiarvo
ALKU-KYSELY	4,4	3,6	3,7	3,8	4,6	4,3	4,3	4,1
LOPPU-KYSELY	4,8	3,9	4,1	4,0	4,6	4,3	4,6	4,3
EROTUS	+0,4	+0,3	+0,5	+0,2	+0,06	+0,02	+0,3	+0,2

Kyselyn tuloksista ilmenee, että vastaajat suhtautuvat opiskeluun hyvin myönteisesti ja pitävät kursseja tärkeinä. Myös vastaajien tulevaisuususkon näyttöä vahvana: he uskovat pääsevänsä halutessaan opiskelemaan ja olevansa tulevaisuudessa töissä.

Muutokset alku- ja loppukyselyn välillä ovat melko pieniä, vaikkakin loppukyselyn keskiarvot ovat kaikissa kohdissa paremmat kuin alkukyselyn. Suurin muutos alku- ja loppukyselyiden välillä on osallistujien käsityksessä sinnikkyystään ja lannistumattomuudestaan: ”Vaikka tehtävä on vaikea, yritän silti.” -kohdan keskiarvo nousi alkukyselyn 3,7:stä loppukyselyn 4,1:een.

Selkeää nousua alku- ja loppukyselyiden välillä oli myös opiskelun mieleisyydessä, uskossa siihen, että on tulevaisuudessa töissä, sekä itsenäisen opiskelun osaamisessa, joka sai alkukyselyssä matalimman arvion. Seurantakyselyn tulosten perusteella vaikuttaa siis siltä, että Taitavana työelämään -koulutuksiin osallistumisensa aikana osallistujat ovat saaneet myönteisiä oppimiskokemuksia ja heidän uskonsa omiin kykyihinsä on vahvistunut.

Positiivinen kokemus oppimisesta, osaamisesta ja minäpystyvyydestä on tärkeää jatkuvan oppimisen mahdollistumiseksi. Jos uskoa omiin kykyihin ja mahdollisuuteen oppia ei ole, henkilöllä tuskin on innostusta ja sitkeyttä kehittää itseään ja esimerkiksi työnhaun aloittaminenkin voi tuntua liian lannistavalta.

Taitavana työelämään -koulutuksiin osallistumisensa aikana osallistujat ovat saaneet myönteisiä oppimiskokemuksia ja heidän uskonsa omiin kykyihinsä on vahvistunut."

Seurantakyselyiden vertailu yksilötasolla

Seurantakyselyihin vastanneista kolmentoista vastaajan vastaukset voidaan yksilöidä ja heidän alku- ja loppukyselyn vastauksiansa on mahdollista vertailla. Tällä vertailulla saadaan hieman käsitystä yksilötasolla tapahtuneista muutoksista.

TAULUKKO 2: Yksilöityjen vastausten vertailu

VAS-TAAJIA 13	Opiskelen mielelläni.	Osaan opiskella itsenäises- ti / yksin kotona.	Vaikka teh- tävä on vaikea, yritän silti.	Minun on helppo oppia uusia asioita.	Kurssi(t) on minulle tärkeä.	Uskon, että pääsen opiskele- maan, jos haluan.	Uskon, että olen tule- vaisuudes- sa töissä.	Keskiarvo
Keskiarvo, alkukysely	4,6	3,6	3,5	3,5	4,8	4,4	4,4	4,1
Keskiarvo, loppu- kysely	4,9	4,0	4,3	4,0	4,8	4,8	4,6	4,5
MUUTOS	+0,3	+0,4	+0,8	+0,5	-0,08	+0,4	+0,2	+0,4
TULOS ON	Vastaajien määrä							
parantunut	5	4	7	6	1	5	3	10
pysynyt samana	7	7	5	6	10	6	8	2
heiken- tynyt	1	2	2	1	2	2	2	1

Kolmestatoista yksilöidystä vastaajasta kymmenellä vastausten keskiarvo on parantunut loppukyselyssä, kahdella pysynyt samana ja yhdeltä heikentynyt. Suurin muutos on kohdassa "Vaikka tehtävä on vaikea, yritän silti.", jonka seitsemän osallistujaa arvioi parantuneen, ja jonka keskiarvo on näiden 13 vastaajan arvioissa parantunut peräti 0,8 yksikköä.

Kolmentoista yksilöidystä vastaajasta voidaan erottaa viisi vastaajaa, joilla on korkeakoulututkinto ja kahdeksan, joilla on korkeintaan toisen asteen tutkinto.

TAULUKKO 3: Yksilöityjen vastausten vertailu, korkeasti koulutetut

VASTAAJAT, JOILLA ON KORKEAKOULUTUTKINTO								
VAS-TAAJIA 5	Opiskelen mielelläni.	Osaan opiskella itsenäisesti / yksin kotona.	Vaikka tehtävä on vaikea, yritän silti.	Minun on helppo oppia uusia asioita.	Kurssi(t) on minulle tärkeä.	Uskon, että pääsen opiskelemaan, jos haluan.	Uskon, että olen tulevaisuudessa töissä.	Keskiarvo
MUUTOS	4,80	4,40	4,40	4,20	5,00	4,80	4,80	4,63
	4,80	4,20	4,60	4,40	5,00	4,80	4,80	4,66
	0,00	-0,20	0,20	0,20	0,00	0,00	0,00	0,03
parantunut	1	0	1	1	1	2	2	2
pysynyt	3	4	3	4	4	2	2	2
heikentynyt	1	1	1	0	0	1	1	1

Korkeasti koulutettujen vastaajien alku- ja loppukyselyiden vastauksia vertailtaessa huomataan, että muutoksia ei ole tai ne ovat hyvin vähäisiä (Taulukko 3). Alkukyselyn vastausten mukaan korkeasti koulutetut suhtautuvat oppimiseen ja tulevaisuuteensa positiivisesti ja arvioivat opiskelutaitonsa hyviksi. Loppukyselyssä vastaukset ovat pysyneet samalla hyvällä tasolla.

Suurempia muutoksia nähdään, kun vertailtaan alku- ja loppukyselyiden vastauksia sellaisten osallistujien kohdalla, joilla koulutustaustaa on vähemmän. Korkeintaan toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osallistujien käsitykset omasta oppimisesta ovat parantuneet näkyvästi (Taulukko 4).

Suurempia muutoksia nähdään, kun vertailtaan alku- ja loppukyselyiden vastauksia sellaisten osallistujien kohdalla, joilla koulutustaustaa on vähemmän."

TAULUKKO 4: Yksilöityjen vastausten vertailu, korkeintaan 2. asteen koulutuksen suorittaneet

VASTAAJAT, JOILLA ON KORKEINTAAN 2. ASTEEN KOULUTUS								
VAS-TAAJIA 8	Opiskelen mielelläni.	Osaan opiskella itsenäisesti / yksin kotona.	Vaikka tehtävä on vaikea, yritän silti.	Minun on helppo oppia uusia asioita.	Kurssi(t) on minulle tärkeä.	Uskon, että pääsen opiskelemaan, jos haluan.	Uskon, että olen tulevaisuudessa töissä.	Keskiarvo
MUUTOS	4,50	3,13	3,00	3,13	4,75	4,13	4,13	3,82
	5,00	3,88	4,13	3,75	4,63	4,75	4,50	4,38
	0,50	0,75	1,13	0,63	-0,13	0,63	0,38	0,55
parantunut	4	4	6	5	1	4	2	8
pysynyt	4	3	1	2	5	3	5	0
heikentynyt	0	1	1	1	2	1	1	0

Alkukyselyssä myös nämä kahdeksan korkeintaan toisen asteen koulutuksen suorittanutta suhtautuvat oppimiseen ja tulevaisuuteensa positiivisesti. Omat opiskelutaitonsa ja sitkeytensä he ovat kuitenkin arvioineet selkeästi matalammiksi kuin korkeasti kouluttautuneet.

Tämän otannan perusteella Taitavana työelämään -koulutuksiin osallistuminen on parantanut erityisesti niiden osallistujien periksiantamattomuutta ja uskoa omaan oppimiskykyynsä, jotka ovat alkukyselyssä arvioineet nämä kohdat heikoimmiksi.

Kaikilla kahdeksalla vastausten keskiarvo on loppukyselyssä parempi kuin alkukyselyssä. Selkeästi parantuneet ovat arviot oppimiskyvystä ("Minun on helppo oppia uusia asioita." ja "Osaan opiskella itsenäisesti / yksin kotona.").

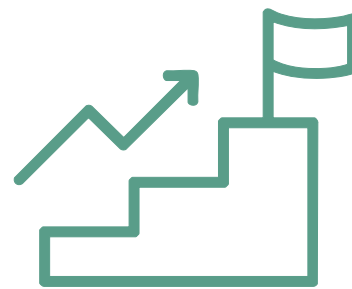
Eniten on parantunut kohta "Vaikka tehtävä on vaikea, yritän silti.", jonka keskiarvo oli alkukyselyn matalin. Kuudella kahdeksasta vastaajasta tämän kohdan arvioi on parantunut ja keskiarvo on noussut alkukyselyn 3,0:sta loppukyselyn 4,13:een.

Taitavana työelämään -koulutusmoduulien osallistujien opiskelutaidot vaihtelivat huomattavan paljon. Monella oli korkeakoulutausta kotimaastaan, mutta oli myös heitä, jotka olivat päässeet oppimaan lukemista ja kirjoittamista vasta myöhemmällä iällä. Seurantakyselyiden mukaan korkeasti koulutettujen käsitykset omista taidoistaan ovat vahvat ja melko muuttumattomat. Sen sijaan vähemmän koulutetuille Taitavana työelämään -koulutusmoduulit ovat mahdollistaneet paitsi perustaitojen osaamisen vahvistumisen myös positiivisen vaikutuksen heidän yleisempiin oppimisvalmiuksiinsa sekä minäpystyvyyteensä ja siten myös heidän valmiuteensa jatkuvaan oppimiseen.

Vähemmän koulutetuille Taitavana työelämään -koulutusmoduulit ovat mahdollistaneet paitsi perustaitojen osaamisen vahvistumisen myös positiivisen vaikutuksen heidän yleisempiin oppimisvalmiuksiinsa sekä minäpystyvyyteensä ja siten myös heidän valmiuteensa jatkuvaan oppimiseen."

Osaamisen kehittyminen

Osaamisen kehittymisen kokemukset eivät liittyneet vain koulutusmoduulin sisältöihin, vaan osallistujat kokivat saavansa myös muuta osaamista. Koulutusmoduulit haastoivat osallistujia käyttämään suomen kieltä, mutta myös aivan uusien asioiden äärelle sekä toimimaan monenlaisten ihmisten kanssa. Osaamisen kehitymisestä osallistujat nostivat kurssipalautteissaan esiin erityisesti työnhakukurssilla tehdyn videon tekemisen sekä suomen kielen vahvistumisen.

Yksi tärkeä vaikuttavuusnäkökulma hankkeessa on ollut minäpystyvyys ja tulevaisuususko. Osallistujien seurantakyselyjen vastauksissa tämä näkyy minäpystyvyyden ja tulevaisuususkon vahvistumisena. Myös kurssipalautteiden sanallisissa vastauksissa sekä hankkeen lopussa toteutetuissa haastatteluissa nämä näkyivät selvästi. Osallistujat kokivat saaneensa kursseilta lisää osaamista ja uskoa itseensä.

Rohkeutta suomen kielen käyttämiseen

Taitavana työelämään -koulutusmoduuleissa osallistujat saivat mahdollisuuden kuulla ja lukea monenlaista suomen kieltä sekä käyttää suomea turvallisessa ympäristössä. Osallistujat kokivat hyvänä sen, että he tulivat hyvin eri taustoista. Kun myös muut osallistujat opettelivat vielä suomen kieltä, kynnys puhua suomea oli matalalla. Rohkeus käyttää suomen kieltä kasvoi koulutusmoduulien aikana.

Voitin pelkoni puhua suomea kohtaan.

(Luetaan ja kirjoitetaan suomea -koulutusmoduulin palaute)

Minusta kurssi oli paras, kun jokainen pystyi puhumaan ja ilmaisemaan itseään ajattelematta joutuvansa kritisoimaan kielitaidon vuoksi.

(Oppimisvalmiudet ja opintojen tavoitteet -koulutusmoduulin palaute)

Silloin pelkäsi ja jännitti tosi paljon puhua; pikkuhiljaa pelko katosi.

(Haastateltava A)

Voitin pelkoni puhua suomea kohtaan.

Itsensä haastamista uuteen

Työnhakukurssilla videon tekeminen oli suurimmalle osalle kurssilaisista uutta; vain yksittäiset osallistujat olivat joskus nauhoittaneet videoita itsestään. Video nouseekin sanallisissa palautteissa ja haastatteluissa monella esimerkiksi siitä, miten Taitavana työelämään -koulutuksen aikana osallistujia haastettiin turvallisesti kouluttajan ja ryhmän tuella ylittämään itsensä. Osallistujat saivat kokemuksia siitä, että selviävät aluksi vaikealta tuntuvista tehtävistä.

Ennen kurssia videon tekeminen tuntui siltä, että ei voi tehdä sitä.

Työnhaku-kurssilla videon tekemisestä oli tosi paljon hyötyä. Pystyin voittamaan pelon.
(Haastateltava B)

Minusta tuntui, etten koskaan pystyisi tallentamaan videoviestiä työnantajalle.

Mutta tein sen. Kyllä, se on lyhyt, mutta tein sen.

(Työnhaun perustaidot -koulutusmoduulin palaute)

Itsensä haastaminen uuteen ja tuntemattomaan sekä oman pelkonsa voittaminen vahvistaa toimijuutta, voimaantumista ja luo minäpystyvyyden tunnetta. Itsetunnon vahvistuminen ja kokemus onnistumisista tuottavat rohkeutta, joka säteilee omaan elämään monin tavoin. Pelkästään omassa perusarjessa rohkeus käyttää suomen kieltä ja hoitaa asioita suomeksi tuottaa mahdollisuuden olla oman elämänsä toimija sen sijaan, että joku muu hoitaisi asioita henkilön puolesta.

Rohkeutta ja polkuja jatkuvaan oppimiseen

Taitavana työelämään -koulutusmoduulien ohessa tarjottu henkilökohtainen ohjaus tarjosi osallistujille mahdollisuuden suunnitella omaa jatkuvaa oppimistaan ja ammatillista tulevaisuutta yhdessä ohjaajan kanssa. Ohjauskeskusteluissa osallistujat saivat tukea ja rohkaisua hoitaa omia asioitaan aktiivisemmin. Lisäksi osallistujat saivat tietoa koulutusmahdollisuuksista, esimerkiksi listan ilmaisista ja edullisista kursseista, joilla jatkaa osaamisensa kehittämistä.

”Ohjaaja oli kiinnostunut minusta.

Nyt en pelkää uusia kursseja tai puhumista. Kirjoitan itse Kelaan ja TE-toimistoon.”

(Haastateltava B)

”Löysin itselleni polkuja, minne voi jatkossa mennä. Sain paljon tietoa ja sain korjaavaa palautetta tehtävistä. Ohjauksissa oli tosi tärkeää, että itsellä oli onnistunut henkilökohtainen kontakti kouluttajan kanssa ja sain puhua omista ideoista ja ajatuksista.”

(Haastateltava C)”

Koulutusmoduulit vahvistivat osallistujien valmiuksia myös itsenäiseen oppimiseen. Esimerkiksi digiperustaitojen koulutusmoduuleissa vahvistettiin omien laitteiden ja selaimen käyttöä. Kirjoittamisen ja lukemisen perustaitojen koulutusmoduuleissa taas kokeiltiin yhdessä esimerkiksi erilaisten suomen oppimiseen hyödynnettävien sivustojen ja sovellusten käyttöä. Tämä vahvisti kokemusta siitä, että suomen kielen opiskelu myös itsenäisesti onnistuu.

Huomioita kurssien toteutusten pohjalta

Taitavana työelämään -koulutusten merkitys osallistujille tuli esiin niin kurssien lopussa annetusta nimettömästä palautteesta kuin ohjauskeskusteluissa. Osallistujat korostivat erityisesti kielitaidon vahvistumisen tärkeyttä oman arkinsa ja esimerkiksi työelämässä pärjäämisen kannalta.

Sosiaalipedagogisesta näkökulmasta kurssien vaikutukset ovat olleet suuria. Osallistujat ovat saaneet valmiuksia, jotka ovat vahvistaneet heidän osaamistaan ja minäpystyvyyttään sekä heidän osallisuuttaan yhteiskunnallisesti.

Osallistujilta tullut palaute keskittyi erityisesti siihen, että koulutusmoduulit ovat olleet tärkeitä ja vastaavia olisi hyvä jatkossakin olla tarjolla. Osallistujat kokivat tärkeäksi, että koulutukset ovat etänä ja maksuttomia, jotta heillä oli mahdollisuus osallistua. Koulutusmoduulien sisällöt koettiin merkityksellisiksi itsensä kehittämisen kannalta sekä siksi, että osallistujien itsenäinen toimijuus arjessaan vahvistui. Samalla mahdollistuu oman paikan löytäminen ja haltuun ottaminen suomalaisessa yhteiskunnassa.

Palautteissa ja haastatteluissa on myös joitakin mainintoja siitä, että osallistujat eivät hyödy kurssien annista vain itse, vaan jakavat saamaansa osaamista omalle verkostolleen. Koulutuksessa hankitusta osaamisesta voi siis hyötyä myös laajempi piiri.

Sain konkreettista tietoa ja taitoa kurssilta.
Autoin ystävää työnhaussa ja ystävä sai hakemansa työpaikan.
(Haastateltava C)

Kun olen oppinut uuden taidon, jaan sen mielelläni kavereni kanssa
ja autan häntä oppimaan saman asian.
(Oppimisvalmiudet ja opintojen tavoitteet -koulutusmoduulin palaute)

Työnhakukurssilla ollut haastateltava sai yllättäen osaamista myös omaan työhönsä sekä suhteessa itseensä että työpaikalle tuleviin harjoittelijoihin. Hän alkoi hahmottaa ihmisten kohtaamista tavalla, johon ei ollut aiemmin kiinnittänyt niin paljon huomiota.

Nyt ymmärrän paremmin tilanteen ja mitä pomo tai esihenkilö ja kollegat odottavat; millaisia taitoja odotetaan. On selvempää, millaisia odotuksia on.
Olen ymmärtänyt mm. että kun työpaikalle tulee harjoittelijoita, miten heitä kannattaa ottaa työyhteisöön mukaan ja perehdyttää.
Ymmärsin myös, että jokaisella on oma tausta.
(Haastateltava C)

Luottamuksen rakentaminen koulutuksissa on avain antoisampaan oppimiskokemukseen. Siihen onkin hyvä varata aikaa jokaisen koulutuksen alussa, jotta osallistujat rohkaistuvat ilmaisemaan itsensä ja osallistumaan aktiivisesti koulutukseen. Turvallisessa ja luottamuksellisessa ilmapiirissä yhteisöllisyys vahvistuu ja tukee jokaisen oppimista. Turvallisessa ilmapiirissä osallistujat myös voivat itse säädellä osallistumaan ja esimerkiksi sitä, mitä kertovat itsestään.

Sosiaalipedagogisesta näkökulmasta kurssien vaikutukset ovat olleet suuria. Osallistujat ovat saaneet valmiuksia, jotka ovat vahvistaneet heidän osaamistaan ja minäpystyvyyttään sekä heidän osallisuuttaan yhteiskunnallisesti."

Hankkeen vaikuttavuudesta

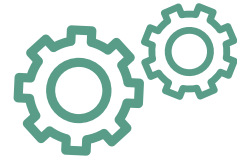
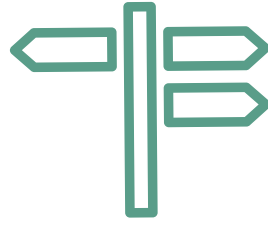
Hankkeen myötä on myös rakennettu toimivia kurssikokonaisuuksia ja kursseista saatuja oppeja on jo hyödynnetty muissa koulutuksissa ja hankkeissa. Hankkeella on ollut positiivisia vaikutuksia kursseille osallistuneiden elämään.

Kurssien voidaan katsoa kyselytulosten perusteella vastanneen yksilöjen osaamistarpeeseen vahvistaen osaamista, minäpystyvyyttä ja toimijuutta. Kursseille osallistuneiden työmarkkina-aseman voidaan katsoa parantuneen työelämätiedon saamisen, ohjauksen sekä kieli-, opiskelu-, työnhaku- ja digitaitojen vahvistumisen myötä. Usealla hankkeen kurssilla käsiteltiin osaamisen tunnistamiseen ja työnhakuun liittyviä teemoja tukien näin osallistujien jatkuvaa oppimista ja mahdollisuutta parantaa omaa työmarkkina-asemaansa.

Maahanmuuttaneen osaaminen jää helposti piiloon. Osaamisen sanoittamisen myötä voi maahanmuuttaneelle aueta mahdollisuus päästä paremmin työelämään, esimerkiksi omalan tehtäviin. Suomen kielen vahvistaminen näiden osaajien kohdalla on tärkeää, kuten myös minäpystyvyyden ja tulevaisuususkon ylläpitäminen suhteessa omaan ammattitaitoonsa.

DIAK:in Maahan muuttaneet Suomessa, Hyvinvointivaltion uhka vai ainoa mahdollisuus tutkimuksen (2025) keskeinen tulos oli, että Suomen väestökehityksen ja työvoiman ylläpitämisen kannalta maahan muuttaneet ovat keskeinen tekijä. Maahan muuttaneet tuottavat julkistaloudelle enemmän kuin mitä vieraskielisille maksetaan tulonsiirtoja. Toisin sanoen maahan muuttaneiden nettosaldo on enemmän plussan puolella kuin kotimaisia kieliä puhuvien kohdalla.

TSL:n toiminnan painopisteitä on toteutettu tässä hankkeessa vahvasti. Hankkeen kursseilla on vahvistettu muualta Suomeen muuttaneiden osaamista, osallisuutta ja kielitaitoa sekä työelämän pelisääntöjen tuntemista - nämä ovat TSL:ssä kestävän työelämän painopisteen konkreettisia toimia. TSL:n toiminnan taustalla on ylipäättään vahva sosiaalipedagoginen vire: tuetaan ihmisiä pärjäämään itse paremmin.

TSL on vahva perustaitojen koulutusorganisaatio ja tässäkin hankkeessa on osallistujille koulutettu oppimisen taitoja, matematiikkaa, työelämätaitoja, suomen kieltä ja digiperustataitoja. Hankkeen kursseilla on edistetty sivistyksellistä tasa-arvoa, yhteiskunnallista aktiivisuutta, jatkuvaa oppimista ja arjen itsenäisyyttä. Monimuotoisuus on ollut kohderyhmän myötä vahvasti läsnä ja on myös tuonut osallistujien keskuudessa mahdollisuuden olla tekemisissä myös muun kuin oman verkoston kanssa. Koulutusmoduulit ovat tarjonneet osallis-
tujille oppimisen iloa sekä osallisuutta sekä kurssikontekstissa että omassa elämässä.

TSL:n toiminnan painopisteitä on toteutettu tässä hankkeessa vahvasti. Hankkeen kursseilla on vahvistettu muualta Suomeen muuttaneiden osaamista, osallisuutta ja kielitaitoa sekä työelämän pelisääntöjen tuntemista."

Lähteet

Vaikuttavasti.fi - Opintokeskus Sivis

<https://vaikuttavasti.fi/>

Vapaan sivistystyön yhteiskunnallisen vaikuttavuuden ja saavutettavuuden arviointi (2025-2026)

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi)

<https://www.karvi.fi/fi/arvioinnit/vapaa-sivistystyo/vapaan-sivistystyon-yhteiskunnallisen-vaikuttavuuden-ja-saavutettavuuden-arviointi-2025-2026>

Hyvän mitta -hankkeen nettisivut

<https://www.hyvanmitta.fi/>

Sitra: Vaikuttavuuden askelmerkit.

Työkaluja ja esimerkkejä palveluntuottajille.

<https://www.sitra.fi/wp-content/uploads/2018/03/vaikuttavuuden-askelmerkit.pdf>

Maahan muuttaneet Suomessa – hyvinvointivaltion uhka vai ainoa mahdollisuus?

Myrskylä, Pekka; Kainulainen, Sakari (2025). DIAK.

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-456-5>

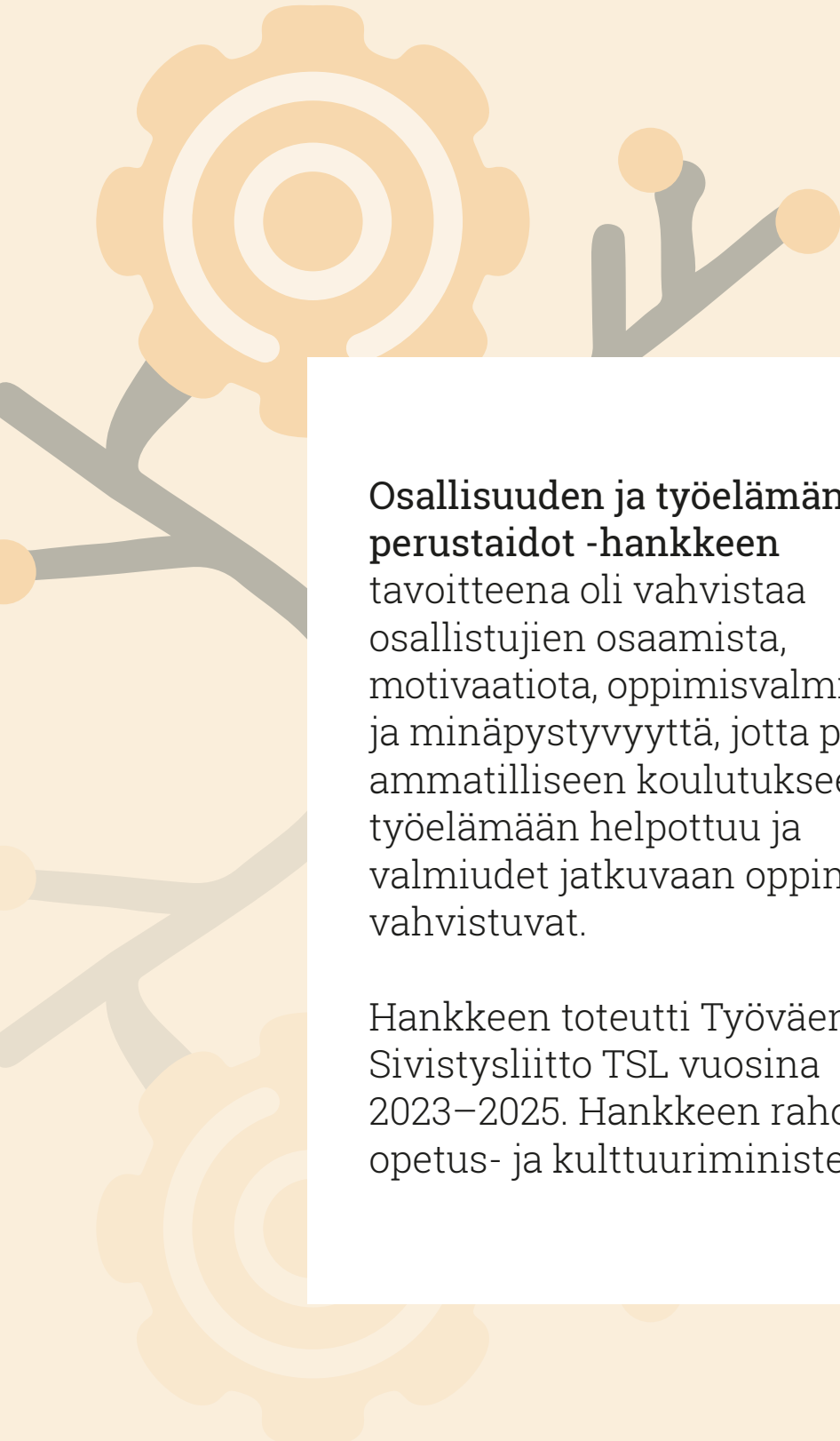
Työväen Sivistysliitto TSL:n strategia vuosille 2025-2027

<https://www.tsl.fi/media/tsl/strategia-2025-2027.pdf>

Kansalliset perustaitojen osaamismerkkit

<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/osaamismerkkit>

**Osallisuuden ja työelämän
perustaidot -hankkeen**
tavoitteena oli vahvistaa
osallistujien osaamista,
motivaatiota, oppimisvalmiuksia
ja minäpystyvyyttä, jotta pääsy
ammatilliseen koulutukseen ja
työelämään helpottuu ja
valmiudet jatkuvaan oppimiseen
vahvistuvat.

Hankkeen toteutti Työväen
Sivistysliitto TSL vuosina
2023–2025. Hankkeen rahoitti
opetus- ja kulttuuriministeriö.

